

Школьніков Владислав Ігорович, слухач
магістратури НАВС;

Науковий керівник: Білецька К. К.,
науковий співробітник відділу організації
науково-дослідної роботи НАВС

ЩОДО ДЕЯКИХ ПИТАНЬ ЗАКОНОДАВЧОГО ВРЕГУЛЮВАННЯ ПРАВ АДВОКАТІВ

Конфіденційність спілкування адвоката з клієнтом є визнаним в світі правилом, яке забезпечує належний захист прав, свобод та законних інтересів громадян. Адвокатська таємниця відноситься до числа необхідних і перевірених багаторічною юридичною практикою інструментів функціонування адвокатури Г21. Визнання цього факту світовою спільнотою знайшло закріплення, як в національному законодавстві, так і в міжнародно-правових документах.

Так, Кримінальний процесуальний кодекс України, Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», Закон України «Про оперативну розшукову діяльність» надають різні гарантії конфіденційного спілкування адвоката зі своїм клієнтом. Так, чинний КПК України забороняє втручатися у приватне спілкування захисника з підозрюваним, обвинуваченим, засудженим чи виправданим. Крім того, існує пряма заборона залучення до конфіденційного співробітництва адвокатів в рамках проведення негласних слідчих (розшукових) дій, тобто під час кримінального провадження, та до виконання оперативно-розшукових завдань, якщо таке співробітництво буде пов'язане з розкриттям конфіденційної інформації професійного характеру. Також існують гарантії адвокатської діяльності встановлені статтею 23 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», згідно яких будь-які втручання і перешкоди здійсненню адвокатської діяльності, в т.ч. втручання у приватне спілкування адвоката з клієнтом, заборонено.

Ряд міжнародно-правових документів, таких як рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи від 25 жовтня 2000 року, ст.ст. 16, 17, 18 «Основних положень про роль адвокатів», прийнятих УШ Конгресом ООН із запобігання

злочинності та перевихованню правопорушників, та Декларація ООН «Про право і обов'язок окремих осіб, груп та органів суспільства підтримувати і захищати загально визнані права людини і основні свободи» також містять вищевказані гарантії захисту прав адвокатів. До того ж, практика Європейського суду з прав людини вказує на те, що «відносини адвокат - клієнт у своїй основі є привілейованими відносинами» (справа «Кемпбелл проти Сполученого Королівства»). Конвенція про захист прав та основоположних свобод не містить прямої норми, яка регулювала б право на конфіденційне спілкування адвоката з клієнтом, але воно впливає з цілої низки прав, гарантованих Конвенцією (ст.ст. 6, 8), та практики їх застосування [1, с. 29].

Але, деякі щорічні події свідчать, що адвокати можуть бути залучені до вчинення злочинів. Велика увага вітчизняного законодавства до забезпечення прав адвокатів не тільки забезпечує захист прав добросовісних захисників та їх клієнтів, але створює проблеми для правоохоронних органів України в виявленні та документуванні злочинних схем, в яких беруть участь недобросовісні адвокати. Випадки посередництва адвокатів під час одержання неправомірної вигоди третіми особами є реальними фактами. Як приклад можна навести затримання 27 липня 2016 року детективами Національного антикорупційного бюро спільно з оперативними працівниками Департаменту захисту економіки Національної поліції двох посадових осіб податкової інспекції Державної фіскальної служби України, а також адвоката, який виконував роль посередника у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 4 ст. 368 КК України (одержання неправомірної вигоди в особливо великому розмірі). Іншим прикладом є подія 27 серпня 2016 року, а саме повідомлення про підозру ректору Національного авіаційного університету та адвокату, як посереднику у вчиненні аналогічного злочину передбаченого ст. 368 КК України.

Дані події свідчать, що не всі адвокати дотримуються Конституції та законів України, а також правил адвокатської етики. Існуючі обмеження в проведенні негласних слідчих (розшукових) дій та оперативно-розшукових дій стосовно адвокатів під час надання останнім правової допомоги клієнтам

створює умови до вчинення злочинів корупційної спрямованості, що негативно впливає на здійснення справедливого та неупередженого правосуддя на території України. На нашу думку, створення дієвого кримінально-процесуального та оперативного-розшукового механізму протидії зловживанню адвоката правом на конфіденційне спілкування з клієнтом має вирішити дану проблему. В даному випадку дієвий механізм має максимально забезпечити як права добросовісних та законослухняних адвокатів, так і права працівників правоохоронних органів для отримання доказів неправомірної діяльності адвокатів, які не дотримуються законності в своїй діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Іванцова А. В. Міжнародно-правовий захист прав адвокатів / А. В. Іванцова // Адвокат. - 2011. - № 12(135). - С. 27-29.
2. Сорокотягин И. Н. Профессиональная этика юриста : учебник для академического бакалавриата / И. Н. Сорокотягин, А. Г. Маслеев. - 2-е изд., перераб. и доп. - М. : Издательство Юрайт, 2015. - 328 с.